

Kehittämishanke: Mielen terveyden tuki työpaikalla – geneerinen malli mielen terveysyhteistyöhön

Minna Pihlajamäki, minna.pihlajamaki@ttl.fi, Helsinki, Topeliuksenkatu;

Hanna Hakulinen, hanna.hakulinen@ttl.fi, Helsinki, Topeliuksenkatu;

Pauliina Mattila-Holappa, pauliina.mattila-holappa@ttl.fi, Helsinki, Topeliuksenkatu

Johdanto

Mielen terveysongelmista johtuva työkyvyttömyys aiheuttaa huomattavia kustannuksia yhteiskunnalle. Vuonna 2019 Kela maksoi yhteensä 3829 miljoonaa euroa sairausvakuutusetuuksina. Noin kolmannes sairauspäivärahaajakoista kestää yli 30 työpäivää. Eniten sairauspäiviä korvattiin mielen terveyshäiriöiden perusteella (34%). (KELA 2020). Vuonna 2019 työkyvyttömyysetuuksia maksettiin 2449 miljoonaa euroa. Myönnettyistä työkyvyttömyyseläkkeistä 53% johtui mielen terveys- ja käyttäytymishäiriöistä, 19% tuki- ja liikuntaelinsairauksista ja 10% muista syistä. (ETK 2020). Tavoite. Tässä hankkeessa luodaan malli työpaikan ja työterveyshuollon yhteistyölle henkisen työkyvyn ja mielen hyvinvoinnin tukemiseksi vuosina 2021 - 2022. Malli korostaa yhteistyön, osaamisen ja ennaltaehkäisyn periaatteita.

Hankkeen vaiheet

Hanke sisältää seuraavat vaiheet: työpaikka – työterveyshuolto -pilotointiparien valinta, pilottiparien taustojen kartoittaminen, tavoitteen asettaminen yhteistyössä, mallin pilotointi, pilotoinnin kokemusten sekä oppien perusteella mallin kehittäminen, toteutuksen seuranta ja arviointi.

Työterveysyhteistyön mallintaminen mielen hyvinvointi keskiössä

Aiemmassa järjestelmällisessä katsauksessa raportoitiin kolme teemaa (sopimusehdot, vuoropuhelun ominaisuudet ja roolien määrittely), jotka liittyivät työnantajien ja työterveyspalvelujen tarjoajien väliseen hyvään yhteistyöhön (Halonen ym. 2017). Nämä teemat sisällytetään Mielen terveyden tuen mallin muotoiluun. Mallin mukaisesti työpaikka ja työterveyshuolto yhteistyössä 1) arvioivat työkyvyntuen tarpeen huomioiden voimavarat ja riskit, 2) asettavat kehitystavoitteet ja määrittävät palvelutarpeet, 3) valitsevat työkykyä tukevia ja työympäristöön vaikuttavia toimenpiteitä 4) sopivat eri toimijoiden rooleista ja vastuista, 5) toteuttavat tarvittavat toimenpiteet 6) huolehtivat toimenpiteiden seurannasta ja arvioinnista. Hankkeen aikana rakennetusta mallista laaditaan prosessikuvaus ja kriteerit onnistuneeseen työterveysyhteistyöhön. Työpaikkojen ja työterveyshuoltojen yhteistyön kehittämisessä ja mallin jalkauttamisessa vahvistetaan osaamista, työkyvyn tukimenetelmien tuntemusta ja käyttöönottoa sekä muutettava toimintakulttuuria.

Yhteenveto

”Mielen terveyden tuki työpaikoilla – geneerinen malli työterveysyhteistyöhön” on osa hallitusohjelman Työelämän ja hyvän Mielen terveyden toimenpideohjelmia. Tavoitteena on kehittää työpaikka-työterveyshuoltojen pilotointien kokemusten perusteella malli, jota voidaan toteuttaa kaikilla työpaikoilla ja joka tukee mielen hyvinvointia eri tilanteissa ja eri työyhteisöissä.

Malli itsessään ei tarjoa täydellisiä ratkaisuja työpaikoille. Malli auttaa määrittämään ja arvioimaan työterveysyhteistyössä mielen terveyden tuen nykytilanteen, löytämään sopivat ratkaisut tilanteeseen ja ratkaisujen toteuttajiin.